

Lempäälän kunta

Lastusten Kyläyhdistyksen lausunto Lempäälän kunnan strategiseen yleiskaavaluonnokseen

Lempäälän kunnan julkaisema strateginen yleiskaava on erittäin tärkeässä asemassa kun luodaan suuntaviivoja kunnan kehittämiseksi. On hyvä, että kunta suunnittelee omien aktiivisten kehittämispäätöksensä kohdentamista kokonaisuutena, jotta suurten kaavakokonaisuuksien investoinnit saadaan toteutumaan harkiten.

Kunnan toteuttamien kehittämiskohteiden lisäksi Lempäälä kehittyy joka puolella luontaisesti toimelaiden ihmisten, asukkaiden ja yrittäjien aktiivisen toiminnan kautta niin kylissä, kuin taajamissa. Kunnan keskittäessä investointejaan tiettyihin painopistealueisiin, sen ei tule pyrkiä torjumaan luontaista kehitystä tasaisesti muualla kunnassa. Kunnan kehityspanokset eivät voi korvata monimuotoista asukaslähtöistä kasvua ja kehitystä, vaan vahvistaa sitä. Ikävä kyllä tämä ajatus ei toteudu nyt julkaistussa kaavaluonnoksessa vaan edellytykset kylien kehittämiseksi ja niiden elinvoimaisuuden takaamiselle on käytännössä evätty.

Selkeästi kuntastrategiassa määriteltyä tahtotilaa ennakkoluulottomasta, rohkeasta ja kuntalaisia arvostavasta toiminnasta ei ole saatu toteutettua strategisen yleiskaavan luonnoksessa. Varsinaisia vaihtoehtoisia malleja kaavaluonnoksessa ei esitetä vaan kaksi saman sisältöistä kehityskuvaa kahdella eri asukasmäärällä.

Strategisen yleiskaavan luonnoksessa kiinnitetään paljon huomiota ekologisuuteen, eritoten joukkoliikenteen hyödyntämiseen. Kuitenkin tarkastelun ulkopuolelle on jätetty nykyiset olemassa olevat joukkoliikenneyhteydet ja niiden kehittyminen. Esimerkiksi Lempäälän kunnan läpi kulkee merkittävä liikennevirta ja joukkoliikenneyhteys Valkeakosken ja Tampereen välillä.

Strateginen yleiskaava pohjautuu yksipuolisesti pelkästään raideliikenteen mahdolliseen kehittämiseen Tampereen ja Lempäälän välillä. Ikävä kyllä tämä ei ole kunnan hallinnassa, sen aikataulu on avoin, eikä päätöksiä asian suhteen ole tehty. Kaavaluonnos ei nykyisellään tarjoa minkäänlaisia vaihtoehtoisia malleja, mikäli jokin oletuksista ei toteudu tai viivästyy. Siksi nauhataajaman kasvu kannattaisi keskittää pääosin Lempäälän keskusta, jo olemassa olevien raideliikenneyhteyksien takia sekä Lempäälän keskusta-alueen kehittämiseksi.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 4 kuvassa 2 on kuvattu eri kaavoja ja miten strateginen yleiskaava nivoutuu tähän kokonaisuuteen. Kuvasta kuitenkin puuttuu yleiskaava, joka soveltuu hyvin kylien kehittämiseen. Sama kuva löytyy myös osallistumis- ja arviointisuunnitelman kohdasta 3.

Yleiskaava maaseuturakentamisen ohjaamisessa on Ympäristöministeriön julkaisu, jossa kerrotaan 1.1.2009 voimaan tulleesta maankäyttö- ja rakennuslain muutoksesta, jonka mukaan yleiskaavaa voidaan käyttää entistä laajemmin rakennusluvan myöntämisen perusteena maaseutukylissä.

Kylien yleiskaavoituksen pelisäännöt ovat selkiytyneet. Vuoden 2009 alussa tuli voimaan maankäyttö- ja rakennuslain muutos, jonka mukaan yleiskaavaa voidaan käyttää entistä laajemmin rakennusluvan myöntämisen perusteena maaseutukylissä.

Kuntatasolla yleiskaava on usein käyttökelpoisin väline maaseudun maankäytön suunnitteluun. Sen avulla voidaan sovittaa yhteen erilaisia maankäytön tarpeita, mutta jättää kuitenkin riittävästi liikkumavaraa toteutukselle. Kunta voi käyttää yleiskaavoitusta sekä strategiseen maankäytön kehittämiseen että yksityiskohtaiseen rakentamisen ohjaukseen. Yleiskaavassa voi olla myös oikeusvaikutuksiltaan erilaisia osia.

Edellä mainittu oikeusvaikutteinen yleiskaava on myös mainittu Lempäälän kunnan maapoliittisessa ohjelmassa strategisena maankäyttötavoitteena kyläalueiden kehittämisessä (Strategisen kaavaluonnoksen Liite 2. kohta 6.). Samassa kohdassa on myös mainittu Lempäälän kunnan maapolitiikan tavoitteet esimerkiksi, että se on mm. aktiivista ja määrätietoista toteuttaen kuntalaisten yhteistä etua ja lisäksi se on avointa ja yhdenvertaista.

Strategisen yleiskaavan Selostuksessa esitetyt Kehityskuvat ovat (keltaisella on merkitty suurimmat asuinalueet):

Kehityskuva 1 Lähellä

	Nykyisin	% jakauma	Tavoite	% jakauma	Lisäys	% jakauma
Keskusta	4690	20,57 %	8000	21,92 %	3310	24,16 %
Hakkari	3581	15,71 %	3600	9,86 %	19	0,14 %
Kulju	2493	10,93 %	4500	12,33 %	2007	14,65 %
Sääksjärvi	2841	12,46 %	8000	21,92 %	5159	37,66 %
Annisto	41	0,18 %	2000	5,48 %	1959	14,30 %
Muu taajama	6350	27,85 %	7400	20,27 %	1050	7,66 %
Kylät	2804	12,30 %	3000	8,22 %	196	1,43 %
Yhteensä	22800	100,00 %	36500	100,00 %	13700	100,00 %

Nykyisellään Lempäälän suurin osuu asukkaista asuu kaavaluonnoksessa mainitulla muu taajama alueella ja kylissä asuu noin 12% kunnan asukkaista.

Kehityskuvan 1 tavoitteesta voidaan todeta, että ylivoimaisesti suurin kasvu kohdistuu Sääksjärvelle ja siitä muodostuisi yhtä suuri asukasmäärältään kuin Lempäälän keskustasta.

Kehityskuva 2 Lähemmäksi

	Nykyisin	% jakauma	Tavoite	% jakauma	Lisäys	% jakauma
Keskusta	4690	20,57 %	10000	25,32 %	5310	31,80 %
Hakkari	3581	15,71 %	4000	10,13 %	419	2,51 %
Kulju	2493	10,93 %	4000	10,13 %	1507	9,02 %
Sääksjärvi	2841	12,46 %	9000	22,78 %	6159	36,88 %
Annisto	41	0,18 %	3000	7,59 %	2959	17,72 %
Muu taajama	6350	27,85 %	6500	16,46 %	150	0,90 %
Kylät	2804	12,30 %	3000	7,59 %	196	1,17 %
Yhteensä	22800	100,00 %	39500	100,00 %	16700	100,00 %

Kehityskuvan 2 tavoitteesta voidaan todeta, että suurin kasvu kohdistuu myös Sääksjärvelle ja siitä muodostuisi lähes yhtä suuri asukasmäärältään kuin Lempäälän keskustasta.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivun 9 kuvassa on mainittu vahva kyläasetus samoin kuin sivulla 11 on mainittu tiivistyvän taajaman vastapainona olevat perinteikkäät kylät, joissa lisärakentaminen on mahdollista erityisesti kylän lähialueilla. Nämä eivät toteudu kummassakaan edellä mainituista kehityskuvissa, sillä väestön

lisäyksistä Lempäälän seitsemään kylään ajatellaan kohdistuvan yhteensä vain 196 asukasta vuoteen 2040 mennessä.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 14 on mainittu maaseutuun liittyvistä uudemmista yritysmuodoista kuten hevostilat. Kuten tekstissä onkin mainittu, niitä on viime vuosikymmeninä sijoittunut myös Lempäälään. Kovin uutena yritysmuotona ei niitä kuitenkaan voida enää pitää ja tämä varsin yksipuolinen toteamus kuvastaa, ettei maaseudun ja kylien potentiaalia riittävästi ymmärretä.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 17 on mainittu osan väestöstä hakeutuvan taajaman ulkopuolisille alueille maaseutumaisen elämäntavan houkuttelemisena. Tämä on nähty kaavassa riskinä ja sitä on mainittu hallittavan ohjaamalla rakentamista perinteisiin kyliin. Kaavaluonnos ei todellisuudessa tue rakentamista kyliin vaan ohjaa sekä kannustaa rakentamista yksittäisten suunnittelutarveratkaisujen kautta haja-asutusalueelle. Lisäksi on mainittu Lempäälän tarjoavan houkuttelevia vaihtoehtoja eri asukasryhmille, mutta maaseutumaista elämäntapaa hakeville ei vaihtoehtoja löydy.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 18 mainittu kylien kehittäminen asukaslähtöisesti on erittäin positiivinen asia ja siinä hyvä työkaluna on aiemmin mainittu osayleiskaava.

Huomioitavaa ja huolestuttavaakin on strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 19 mainittu lähijunaliikenteen toteutumisen epävarmuus, sillä koko strateginen yleiskaava pohjautuu lähijunaliikenteen kehittymiselle. Strategisen yleiskaavan selostuksessa sivulla 22 on nostettu kyseinen asia myös riskiksi, koska asiasta ei ole tehty päätöksiä eikä toteutuksesta näin ollen ole myöskään aikataulua.

Strategisen yleiskaavan liitteessä 2, Tavoitteet ja lähtötiedot –raportti, kohdassa 1.1 on kuvattu tunnistettuja megatrendejä ja mainittu niiden voivan vaikuttaa maankäytön suunnitteluun. Ikävä kyllä mistään ei käy ilmi miten näitä megatrendejä on käsitelty ja otettu kaavaluonnoksessa huomioon.

Kohdassa 2.1.3 MAL-sopimus, on mainittu, että Liikennejärjestelmää ja kaavoitusta ohjataan kestävän liikkumisen edistämiseksi ja hyvien joukkoliikenneväyhykkeiden hyödyntämiseksi. Kaavaluonnoksessa on tunnistettu ainoastaan yksi joukkoliikenneväylä (lähijuna) ja jätetty kokonaan tarkastelun ulkopuolelle olemassa olevat joukkoliikenneyhteydet.

Strategisen yleiskaavan luonnoksessa on tunnistettavissa ristiriita, sillä asuminen ja uudet työpaikka-alueet on sijoitettu erilleen toisistaan. Olisi hyvä huomioida sivulla 15 esiin nostettua työnteon murrosta. Pieniä yrityksiä, joissa työn tekeminen tapahtuu kotoa käsin hyödyntäen tekniikan antamia mahdollisuuksia. Siksi vuoteen 2040 suuntautuvassa suunnitelmassa ajatus erillisistä yritysalueista herättää kysymyksiä. Lisäksi osaan niistä erillisalueista liittyy huomattavia liikenteellisiä ongelmia, kuten sivulla 20 todetaan.

Strategisen yleiskaavan pitäisi sallia myös kylien suunnitelmallinen kehittäminen ja kylien vahvuuksien hyödyntäminen. Tämä mahdollistaisi uusien ja aivan uudentyyppisten yritysten syntymisen kylien yhteyteen jotka voisivat tukea nauhataajamassa asuvien kuntalaisten asumista ja elämistä. Esimerkiksi tarjoamalla lähellä tuotettua ruokaa (suoramyynti tiloilta, tuottajatorit, jne.), mahdollistaa palstaviljelyä, mahdollisuus tutustua ruuantuotantoon, luontoavusteiset hoivapalvelut (Green Care), luontomatkailu, jne.

Maaseutumainen, väljä asuminen tulisi olla yksi asumisvaihtoehtoista, sillä tuskin kaikki haluavat asua tiiviisti nauhataajamassa ja siihen pitäisi antaa mahdollisuus. Maaseutu on Lempäälässä kaikkia lähellä ja se asia pitäisi nähdä vahvuutena. Voisimme tarjota asumisvaihtoehtoja, joita esimerkiksi Tampere ei pysty tarjoamaan. Kylät hyvien kulkuyhteyksien varrella voisivat tarjota aivan uudenlaista asumismuotoa Lempäälän kunnan alueella.

Nykyisellään, ainakin Lastusten kylän kehittämisen suurin este on ”täyteen rakennettu” yleiskaava, joka on hidastanut rakentamista kylälle ja tehnyt siitä vähemmän suunnitelmallista. Lastusten kylä on kehittämiskelpoinen ja kehittämishaluinen kylä hyvien kulkuyhteyksien varrella, joka voisi tarjota aivan uudenlaista asumismuotoa Lempäälän kunnan alueella. Siksi haluamme esittää erilaisen vaihtoehdon, kehityskuva 3. työnimeltään Sopivasti lähellä.

Kehityskuva 3 Sopivasti lähellä

	Nykyisin	% jakauma	Tavoite	% jakauma	Lisäys	% jakauma
Keskusta	4690	20,57 %	10000	27,40 %	5310	38,76 %
Hakkari	3581	15,71 %	4000	10,96 %	419	3,06 %
Kulju	2493	10,93 %	3000	8,22 %	507	3,70 %
Sääksjärvi	2841	12,46 %	6000	16,44 %	3159	23,06 %
Annisto	41	0,18 %	2000	5,48 %	1959	14,30 %
Muu taajama	6350	27,85 %	7500	20,55 %	1150	8,39 %
Kylät	2804	12,30 %	4000	10,96 %	1196	8,73 %
Yhteensä	22800	100,00 %	36500	100,00 %	13700	100,00 %

Kehityskuvassa 3 keskitetään selkeämmin kasvua Lempäälän keskustaan. Muualla Lempäälässä kasvu olisi maltillisempaa, mutta jakaantuisi tasaisemmin koko kunnan alueelle. Pois lukien kuitenkin Sääksjärvi, josta kehittyisi vahva pohjoinen asukaskeskittymä.

Tällaisena strategisen yleiskaavan luonnos ei ole hyväksyttävissä eikä palvele koko Lempäälän kunnan kehitystarpeita.

Esitämme, että kaavuluonnosta muutetaan kehityskuva 3. mukaisesti ja Lempäälän kyliä kehitetään yhteistyössä asukkaiden kanssa tai annetaan mahdollisuus asukkaiden toteuttamalle omaehtoiselle kehittämiselle. Kylien kehittäminen toteutetaan suunnitelmallisesti yleiskaavamenettelyllä.

Edellytämme, että lausunto seuraa lyhentämättömänä mukana kaavan käsittelyn aikana.

Lempäälässä 30.8.2018

Jukka Vitikka

Lastusten kyläyhdistys ry